

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG



ÉS ÉLELMISZERIPAR SZÁMOKBAN

Vidékfejlesztési Minisztérium

2012



Tartalom

- 3 ELŐSZÓ**
- 4 Az agrárgazdaság nemzetgazdasági szerepe**
 - 4 Agrobiznisz
 - 5 Az agrárgazdaság 2012. évi eredményei
- 7 Az ágazati erőforrások**
 - 7 Földhasználat, birtokszerkezet
 - 7 Földárak és bérleti díjak
- 8 A mezőgazdasági termelés**
 - 8 Szántóföldi növénytermesztés
 - 9 Kertészet
 - 9 *Zöldségtermesztés*
 - 9 *Gyümölcstermesztés*
 - 10 *Szőlőtermesztés*
 - 10 *Állattenyésztés*
- 12 Erdőgazdálkodás**
- 12 Vadgazdálkodás és vadászat**
- 13 Halászat**
- 14 Az élelmiszeripar helyzete**
- 16 Az agrár-külkereskedelem helyzete**
- 17 Támogatások – a KAP szabályozás hazai végrehajtása**



ELŐSZÓ

A magyar agrárgazdaság 2012. évi teljesítményét alapvetően határozta meg az időjárás. Leginkább a növénytermesztés szenvedett a szélsőséges időjárási viszonyoktól, ami legfőképpen a hozamokban és a terményárak alakulásában mutatkozott meg.

A gyenge hozamok nemcsak hazánkban, hanem az egész világon felverték a termelői árakat, ezért az év második felében kiugróan magas termelői árnövekedés volt tapasztalható, ami szerencsésen ellensúlyozta a hozamok csökkenését. Így a mezőgazdaság kibocsátása, még ha az előző évhez képest lassult is a növekedés üteme, 2011 után 2012-ben is rekordszintet ért el. A kibocsátás javulásának ellenére, a termelői költségek emelkedése miatt viszont csökkent az ágazat hozzáadott értéke és jövedelmezősége, amit nemcsak a növénytermesztők, hanem a magas takarmányárakon keresztül az állattenyésztők is megszenvedtek. Tovább rontotta az állattenyésztés helyzetét, hogy az aszály miatt nemcsak a hozamok, de a szálastakarmány mennyisége is jelentősen visszaesett.

A kialakult kedvezőtlen folyamatokat azonban a tárca időben felismerte, így a nyári aszály eredményezte termés kiesésre, illetve a takarmánypiaci zavarok elhárítására rövid távú intézkedéscsomagot állított össze. Ennek keretében jelentős összeggel emelte meg a nemzeti támogatások 2012. évi kifizetését, leginkább az abrakfogyasztó ágazatok állománycsökkenésének elkerülése, és jövedelmezőségük biztosítása érdekében. Ezt az irányvonalat tovább erősítve a Kormány 2012-ben elfogadta a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedésekről szóló előterjesztést, a sertésstratégiát, valamint a kérődző ágazatok versenyképességének javítása érdekében a kérődző szerkezetátalakítási programot, a húsmarha- és juh-tenyésztő állattartók számára. Mindezek tükrében elmondhatjuk, hogy a 2012-es év nemcsak az aszályról, hanem az állattenyésztő ágazatok megsegítéséről is szólt. Az intézkedéseket a statisztika is meghálálta, hiszen az állattenyésztés volumene sok év után először nem csökkent, sőt, némi növekedés is megfigyelhető, a növénytermesztéshez képest javult az állattenyésztés aránya.

A megemelkedett termelői árak az év második felében az élelmiszerek fogyasztói árába is átgyűrűztek, így az élelmiszeripar két tűz közé került. Az élelmiszeripari cégek jövedelmezőségének visszaesését egyrészt a magas alapanyag-, és terményárak, a koncentrált kiskereskedelmi-láncok esetében pedig a nyomott felvásárlási árak eredményezték. A kettősség ellenére, az élelmiszeripar teljesítménye, 2012-ben az exportértékesítés növekedésének köszönhetően javulni tudott.

Az élelmiszeripar külpiazi teljesítményének javulása az alágazat kibocsátását mellett, kedvezően befolyásolta az agrárgazdasági export alakulását is. 2012-ben az agrár-külkereskedelmünk nemcsak rekord mértékű többletet, hanem a csatlakozás óta, a legjelentősebb agrárexportot érte el.

Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter



Az agrárgazdaság nemzetgazdasági szerepe

Agrobiznisz

A mezőgazdaság nemzetgazdaságban betöltött szerepét nem lehet pusztán az ágazatra jellemző kibocsátási, foglalkoztatási vagy GDP adatokkal mérni, mivel az agrárgazdaság jelentős hatással bír a vele kapcsolatban álló ellátó, feldolgozó, illetve forgalmazó iparágakra. Ennek bemutatására vezették be az agrobiznisz fogalmát.

A szélesen értelmezett agrobizniszhez tartozik:

- az agrárgazdaság (mezőgazdaság, erdészet, halászat, vadgazdálkodás, élelmiszeripar, dohánytermékek gyártása),
- az agrárgazdaság számára inputokat biztosító ellátó tevékenységek (pl. vegyi anyag gyártása),
- az agrárgazdaság termékeit feldolgozó és forgalmazó tevékenységek (pl. textilgyártás, fafeldolgozás, élelmiszer kis- és nagykereskedelem, vendéglátás, szállítás).

Az agrobiznisz nemzetgazdasági jelentősége

Megnevezés	Kibocsátás				Bruttó hozzáadott érték				Foglalkoztatottak			
	millió forint		százalék		millió forint		százalék		fő		százalék	
	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2012	2008	2012
Megelőző tevékenységek - Ebből:	1 045 423	1 259 769	1,9	2,1	213 873	248 130	0,9	1,0	51 502	50 329	1,3	1,3
Alapanyagok és termelőeszközök gyártása	850 038	1 046 121	1,5	1,7	162 664	189 518	0,7	0,8	26 410	25 760	0,7	0,7
Alapanyagok és termelőeszközök kereskedelme	195 385	213 647	0,3	0,4	51 210	58 612	0,2	0,2	25 092	24 569	0,6	0,6
Mezőgazdaság és élelmiszeripar	4 850 574	5 365 202	8,6	9,0	1 419 142	1 606 440	6,3	6,8	297 788	326 643	7,7	8,4
Mezőgazdaság (benne az erdőgazdálkodás, halászat)	2 329 565	2 570 028	4,2	4,3	912 029	1 067 004	4,0	4,5	169 200	200 331	4,4	5,2
Élelmiszeripar	2 521 009	2 795 174	4,5	4,7	507 113	539 436	2,2	2,3	128 600	126 312	3,3	3,3
Követő tevékenységek - Ebből:	2 804 825	2 945 737	5,0	4,9	986 974	994 604	4,4	4,2	233 328	224 960	6,0	5,8
Feldolgozóipar (kivéve élelmiszeripar)	737 577	862 255	1,3	1,4	190 693	201 548	0,8	0,9	67 620	52 971	1,7	1,4
Élelmiszerkereskedelem	1 275 373	1 299 524	2,3	2,2	540 330	553 307	2,4	2,3	2 661	2 501	0,1	0,1
Vendéglátás	762 177	753 670	1,4	1,3	255 308	238 900	1,1	1,0	157 204	163 958	4,1	4,2
Egyéb tevékenységek	29 697	30 287	0,1	0,1	643	849	0,0	0,0	5 842	5 530	0,2	0,1
Agrobiznisz összesen	8 700 822	9 570 707	15,5	16,0	2 619 990	2 849 174	11,6	12,0	582 618	601 932	15,0	15,5
Nemzetgazdaság összesen	56 129 155	59 793 583	100,0	100,0	22 646 111	23 678 903	100,0	100,0	3 879 274	3 877 886	100,0	100,0

Forrás: KSH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán



Az agrobiznisz 2011-ben **9570,7 milliárd forint kibocsátás mellett 2849,2 milliárd forint hozzáadott értéket állított elő.** Nemzetgazdasági részesedése a **kibocsátás** vonatkozásában volt a legnagyobb, **16,0 százalék.** Ezt követi a foglalkoztatás 15,5, majd a bruttó hozzáadott érték 12,0 százalékkal¹. **A szektorban 2012-ben 601,9 ezer fő dolgozott.**

A 2008-as évhez viszonyítva az agrobiznisz teljes részaránya mindhárom mutató esetében nőtt, a **kibocsátásnál 0,5, a bruttó hozzáadott értéknél 0,4, a foglalkoztatottnál pedig 0,5** százalékponttal. A növekedésben az agrárgazdaság (az élelmiszeripar és a mezőgazdaság) játszott a főszerepet, annak részaránya mindhárom mutató esetén meghaladta a korábbit.

Az agrárgazdaság 2012. évi eredményei

A magyar nemzetgazdaság teljesítményének 2012-es visszaesésében szerepet játszott a mezőgazdaság is. A **bruttó hazai termék (GDP)** volumene 2012-ben 1,7 százalékkal csökkent, amely-

ből 0,8 százalékpontot magyaráz a mezőgazdaság. A mezőgazdasági teljesítmény csökkenésének hátterében elsősorban a kedvezőtlen időjárási körülmények miatt bekövetkezett termés kiesés és a 2011. évi magas bázis áll.

A **Mezőgazdasági Számlarendszer** előzetes adatai alapján a **mezőgazdaság kibocsátása** 2012-ben folyó áron **2229 milliárd forint** volt, 2,8 százalékkal több, mint az előző évben. A termelés volumenének 9,2 százalékos csökkenését viszont az árak 13,3 százalékos emelkedése ellensúlyozta. A növényi termékek kibocsátása, a volumen 15,8 százalékos csökkenése és az árak 17,1 százalékos növekedése eredőjeként, 1,5 százalékkal mérséklődött. Ezzel szemben az élő állatok és állati termékek termelésének volumene és ára is nőtt (1,2 és 10,2 százalék), ennek eredményeképpen a kibocsátás 11,5 százalékkal haladta meg a 2011. évit. A kibocsátásban az állattenyésztés aránya növekedett a növénytermesztéshez képest. Míg 2011-ben 60,3-32,6 százalék jellemezte a megoszlást a növénytermesztés javára, 2012-ben ez az arány 57,8-35,4 százalékra változott. A **folyó termelő felhasználás** (azaz a termelés során felhasznált

Az agrárgazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság ^{a)} részaránya			Az élelmiszeripar részaránya			Élelmiszer, ital, dohány részaránya		Agrártermékek		Fogyasztói árindex előző év = 100,0	
	foglalkoztatásban ^{b)} , százalék	bruttó hazai termék (GDP) termelésben folyó áron, százalék	beruházásban	foglalkoztatásban ^{b)} , százalék	bruttó hazai termék (GDP) termelésben folyó áron, százalék	beruházásban	fogyasztásban ^{d)}	export-ban ^{c)}	külkereskedelmi forgalmának egyenlege, milliárd forint ^{c)}	élelmiszer	összesen	
2008	4,4	3,4	4,7	3,3	2,2	1,8	24,8	7,9	483,6	110,2	106,1	
2009	4,6	3,0	5,6	3,5	2,5	1,9	24,6	8,6	486,0	104,4	104,2	
2010	4,5	3,0	4,8	3,3	2,4	2,2	24,0	8,2	587,3	103,2	104,9	
2011	4,9	3,8	5,6	3,3	2,3	2,5	24,5*	9,0	770,1	106,6	103,9	
2012	5,2	3,2*	5,8*	3,3	..	2,5	..	10,1	1 043,5	105,9	105,7	

^{a)} Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágba sorolt gazdasági szervezetek.

^{b)} A munkaerő-felmérés adatai.

^{c)} A Szabványos Nemzetközi Kereskedelmi Osztályozás (SITC) szerint.

^{d)} A háztartások javak rendeltetése (COICOP) szerinti hazai fogyasztási kiadásából.

* Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

¹ A számításnál a rendelkezésre álló legfrissebb adatokra (2008-as ÁKM, 2011. évi kibocsátás és bruttó hozzáadott érték, 2012. évi foglalkoztatási adatok) támaszkodtunk, bázisvéként a 2008-as év adatait alkalmaztuk.



inputok) mennyisége nagyjából az előző évi szinten alakult, ugyanakkor az árak 8,5 százalékkal növekedtek. Ennek következtében a folyó termelő felhasználás értéke nagyobb mértékben nőtt, mint a kibocsátás, ezáltal a mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke 6,4 százalékkal csökkent. Az **élelmiszeripar kibocsátása** és értékesítése 2011 után ismét jelentősen, 10,5 százalékkal növekedett, és 2012-ben folyó áron **2524 milliárd forint** volt. Az **élelmiszeripari értékesítés** is kedvezően alakult. Az **összes értékesítés** folyó áras értéke **10,6**, volumene **4,5 százalékkal** emelkedett. **Ez elsősorban az exportértékesítésnek köszönhető, de 2012-ben belföldi értékesítés is növekedési pályára állt.**

A nemzetgazdaság beruházásaihoz (-5,2 százalék) hasonlóan a **mezőgazdasági beruházások** (-1,9 százalék) is mérséklődtek, a visszaesés a mezőgazdaság esetében azonban kisebb volt. Ennek köszönhetően a mezőgazdaság részaránya a nemzetgazdaság beruházásaiban emelkedett. A mezőgazdasági beruházásokon belül ellentétes folyamatok voltak megfigyelhetők, az épület és gép beruházások volumene csökkent, a jármű beruházásoké viszont nőtt.

Az **élelmiszeripar beruházásainak** értéke folyó áron 6,4 százalékkal, a volumene 8,7 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. Az élelmiszeripari beruházások aránya a nemzetgazdaság beruházásain belül nem változott. A beruházások visszaesésének hátterében elsősorban az épület beruházások erőteljes csökkenése áll, de mérséklődött a járművek beszerzése is. Ezzel szemben a gépberuházások értéke és volumene is bővült 2012-ben.

Az agrár-külkereskedelem 2012-ben is pozitívan járult hozzá a nemzetgazdaság teljesítményéhez. Az agrárkivitel és a külkereskedelmi egyenleg többlete is nagymértékben meghaladta a 2011. évi, korábban rekordnak számító értéket, amivel az **agrár-külkereskedelem makrogazdasági jelentősége tovább nőtt.**

A mezőgazdasági foglalkoztatás bővülése 2012-ben is folytatódott. A 2011. évi 7,7 százaléknál nagyobb mértékben, 8,2 százalékkal **(15 ezer fővel) nőtt 2012-ben a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma.** Ennek köszönhetően a mezőgazdaság részaránya a nemzetgazdasági foglalkoztatásban 5,2 százalékra emelkedett. Az élelmiszeriparban foglalkoztatottak száma 2011 után 2012-ben is növekedett (+1,9 százalékkal), a teljes foglalkoztatásból kivett részaránya viszont nem változott. **Ezen folyamatok eredményeként a mezőgazdaság és az élelmiszeripar együttes részesedése a foglalkoztatásból 8,5 százalékra bővült.**

Az **agrártermékek termelőiár-szintje** – a két előző évhez hasonlóan – 2012-ben tovább nőtt, a növekedés üteme azonban mérséklődött. A 2010. évi 16,8 százalékos, és a 2011. évi 19,3 százalékos árszintemelkedés után 2012-ben 15,4 százalékkal nőttek a mezőgazdasági termelői árak. A drágulás hajtómotorja továbbra is a növénytermesztés volt, míg a növényi termékek termelői árszínvonala 17,8 százalékkal, az élő állatok és állati termékeké 11,0 százalékkal haladta meg a 2011. évi szintet.

A **termelői árak növekedése meghaladta a ráfordításokét**, amelyek 6,8 százalékkal voltak magasabbak az előző évinél. **Ennek köszönhetően az agrárolló az elmúlt két év pozitív tendenciáját követte, értéke 2012-ben 108,1 százalék volt.** Ez azt jelenti, hogy a termelők árváltozásból eredő jövedelemhelyzete javult.

Az **infláció** 2012-ben felgyorsult, a fogyasztói árak 5,7 százalékkal nőttek 2011-hez viszonyítva. Ezen belül is az **élelmiszer fogyasztói árak** 5,9 százalékkal emelkedtek, amelyre jelentős hatással volt az aszály okozta termésnövekedés. A termelők és feldolgozók azonban nem tudták a költségeik emelkedésével arányos mértékben emelni eladási árakat, mivel a gyenge belső kereslet hatására a kiskereskedelem árleszorító hatása érvényesült. **A fogyasztói árak növekedésének üteme az év utolsó három hónapjában csökkenő tendenciát mutatott.**



Az ágazati erőforrások

Földhasználat, birtokszerkezet

A mezőgazdasági területek korábbi évekre jellemző csökkenése 2012-ben megfordult, nagysága 2012-ben **5338** ezer hektár volt, **800** hektárral több, mint az előző évben. A növekedés alapvetően a szántóterület és a gyümölcsös ültetvények bővülésének köszönhető. A szőlő és a konyhakert területe csökkent, míg a gyepek nagysága változatlan maradt. A szőlőterület esetében a csökkenés üteme mérséklődött.

Az egyéni gazdaságok által használt mezőgazdasági terület nagysága jelentősen nőtt, míg a gazdasági szervezeteké visszaesett. Ennek eredményeképpen 2012-ben a mezőgazdasági terület 47,2 százalékát egyéni gazdaságok, 39,7 százalékát gazdasági szervezetek művelték, míg 13,1 százalék a gazdaságra nem azonosítható terület.

Földárak és bérleti díjak

A különböző művelési ágba tartozó termőföldek árában jelentős különbség figyelhető meg. A legdrágább a szőlő és a gyümölcsös, míg a legolcsóbb a gyepterület. Ez elsősorban a szőlő és a gyümölcsfák magas telepítési költségével és az elérhető magas termelési értékkel magyarázható.

A mezőgazdasági terület mintegy négyötödét kitevő szántó árban jelentős területi különbségek figyelhetők meg. A legdrágább szántóföldek Tolna, Békés és Fejér megyében, míg a legolcsóbbak Nógrád megyében találhatók. A legdrágább és a legolcsóbb megyék árai között több mint két és félszeres különbség van.

A mezőgazdasági földhasználat művelési ágak szerinti nagysága (ezer hektár)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Szántó	4 502,8	4 501,6	4 322,1	4 322,3	4 323,6
Konyhakert	96,1	96,1	81,5	81,5	81,3
Gyümölcsös	98,5	98,7	93,7	92,4	92,6
Szőlő	82,6	82,8	82,8	82,1	81,6
Gyep	1 009,8	1 004,2	762,6	758,9	758,9
Összes:	5 789,7	5 783,3	5 342,7	5 337,2	5 338,0

Forrás: KSH alapján

A földárak főbb művelési áganként

(forint/hektár)

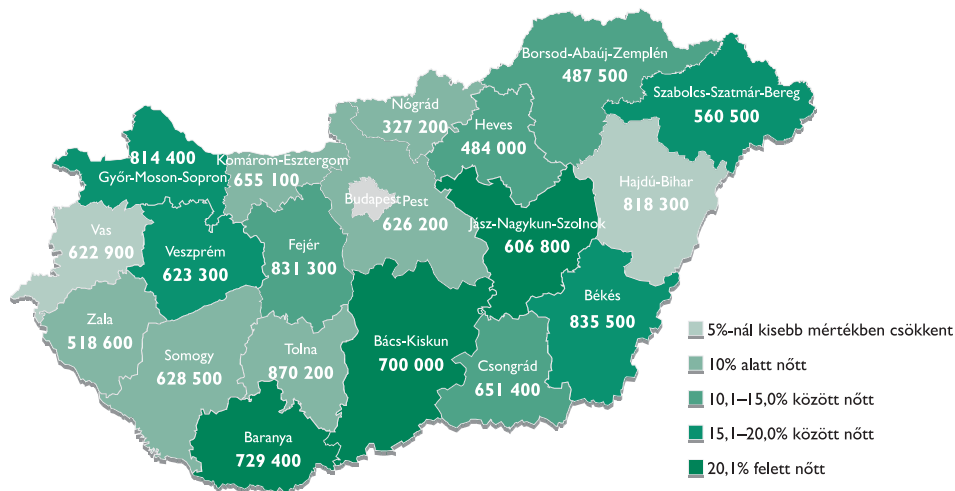
Megnevezés	Szántó	Gyep	Szőlő	Gyümölcsös
2009	491 200	242 000	977 300	663 700
2010	519 300	251 600	913 300	721 200
2011	583 700	283 800	1 035 400	729 100
2012*	670 400	320 600	1 275 700	873 300

* Előzetes NAV adatok alapján.

Forrás: KSH

A szántóföld ára és árváltozása megyénként, 2012*

(forint/hektár)



* Előzetes NAV adatok alapján.

Forrás: KSH



A mezőgazdasági termelés

Magyarország természeti adottságai a mezőgazdasági művelés szempontjából rendkívül kedvezőek, ami kiváló minőségű és nagy mennyiségű terméseredmények elérését teszi lehetővé. Ennek köszönhetően évezredek múlta visszatekintő agrárkultúra alakult ki.

Szántóföldi növénytermesztés

A 2012. évi terméseredmények kedvezőtlenül alakultak a rendkívül száraz időjárás miatt. Gabonából 25 százalékkal csökkent a termés mennyiség, amit elsősorban a kukoricatermés visszaesése okozott. Kalászos gabonából is kevesebb termés került a magtárakba az egy évvel korábbihoz képest.

Míg 2010 kiemelkedően csapadékos évnél számított, addig a 2011-es és **2012-es évet a rendkívüli szárazság jellemezte.** A szokatlanul alacsony csapadékmennyiség különösen az év első kilenc hónapjában volt jellemző. A mezőgazdaság 2011-ben csak kisebb mértékben, 2012-ben viszont már komolyan megérezte a szárazságot. A csapadékhiány mellett a folyamatosan magas hőmérséklet okozta gyorsabb párolgás is hozzájárult a termőföldek kiszáradásához. Országszerte, megközelítőleg 1,4 millió hektáron okozott gondokat a szárazság, de a mezőgazdasági területet sújtó aszálykárok leginkább Csongrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Jász-Nagykun-Szolnok megyét érintették.

Gabonából 2,758 millió hektárról összesen 10,4 millió tonna terményt takarítottak be 2012-ben. A betakarított terület 1,3 százalékkal nagyobb volt, mint 2011-ben, azonban a termés mennyiség 24 százalékkal csökkent, és a 2007–2011 közötti időszak éves átlagánál is 21 százalékkal kevesebb lett.

Kalászos gabonából összesen 5,6 millió tonna termelt, 1 százalékkal kevesebb, mint 2011-ben. Búzát 1,070 millió hektáron, az előző évinél 9 százalékkal nagyobb területen termeltek 2012-ben. A magtárakba kerülő búza mennyisége **4,0 millió tonnát tett ki,** amely mennyiség az egy évvel korábbinál ugyan 2 százalékkal szerényebb, minőségét tekintve viszont kiválónak mondható. A magas minőség és a világgpiaci trend 2012 júliusá-

tól egészen az ősz közepéig a terményárak meredek emelkedését eredményezte az árutőzsdéken.

Az aszály a legnagyobb károkat a kukoricatáblákban okozta. **A kukorica termőterülete 1,190 millió hektár volt, közel 3 százalékkal kisebb, mint 2011-ben. A 4,8 millió tonnás termés végül 40 százalékkal lett alacsonyabb az előző évinél.** A hektáronkénti 4000 tonna termésátlag 38 százalékkal maradt el az egy évvel korábbitól. Az óriási termés kiesés a termény árában is megmutatkozott. Az árutőzsdén a búzáéhoz hasonló mértékű emelkedést, tonnánként 65–70 ezer forint közötti határidős árakat eredményezett 2012 második felében. A fizikai piacokon a takarmánykukoricát a 2011. évinél 16 százalékkal kínálták magasabb áron 2012-ben. A rendkívül szűkös források miatt a termény felvásárlása a vizsgált évben 15 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A főbb **olajos magvakat (napraforgó és repce) 780 ezer hektárról, 4 százalékkal kisebb területről** takarítottak be 2012-ben. Az olajos mag-termelők összesen **10 százalékkal kevesebb mennyiséget** arattak le a táblákról, mint 2011-ben. **Napraforgót 615 ezer hektáron, az eddigi legnagyobb területen takarítottak be.** Az aszály miatt azonban a termés a tavalyinál 4 százalékkal kevesebb lett, összesen **1,3 millió tonnányi. Repcét 165 ezer hektárról takarítottak be, ami közel 30 százalékos terményterület csökkenést jelent.** Ennek oka, hogy a növény fejlődésének korai szakaszában a száraz időjárás olyan mértékben károsította a táblákat, hogy a gazdák sok helyen kitérítették a vetést. Ennek eredményeként a termés mennyiség is hozzávetőlegesen a negyedével, 24 százalékkal esett vissza. Ugyanakkor a megmaradt táblákon a repce termésátlaga 7 százalékkal lett magasabb a 2011. évihez képest.

Az árutőzsdéken az olajos magvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – 2012 nyarán magas szintet ért el, ugyanakkor a termés kilátások javulása, a betakarítás, a kereslet lanyhulása és átrendeződése, valamint a romló befektetői hangulat a terményárak visszaesését eredményezték az év második felében. A napraforgómag termelői ára 14 százalékkal, tonnánkénti 128 ezer forintra



emelkedett A repcemag ára tonnánként 140 ezer forintra növekedett, ami 17 százalékos drágulást jelentett 2011-hez viszonyítva.

Cukorrépából 2012-ben 19 ezer hektáron **882 ezer tonnát**, az előző évinél 3 százalékkal többet **termeltek**. A termésátlag hektáronként 47,1 tonna volt, ami az elmúlt öt év átlagánál 6 százalékkal alacsonyabb. A cukorrépa-vetésterület 66 százaléka a Dunántúlon koncentráldott, mivel a termést 2008-tól egyedül a kaposvári cukorgyár fogadja. A szélsőséges időjárás miatt **burgonyából** 2012-ben 548 ezer tonna, az előző évinél 9 százalékkal kevesebb termett. Az Európai Unió tagállamaiban is kevesebb burgonyát takarítottak be, ami a kereslet és az árak emelkedéséhez vezetett, minek következtében a termelők a betárolt készletek magasabb áron történő értékesítésére törekedtek.

Kertészet

Magyarország a kedvező természeti feltételeknek köszönhetően a zöldség- és gyümölcsstermesztésben nagy hagyományokkal rendelkezik. Az íz- és zamatanyagokban rendkívül gazdag magyar termékek keresettek az európai piacon.

A kertészeti ágazatban 2012-ben vegyes évet zártak a gazdák. Az aszály-, fagy- és jégkár következtében a zöldség ágazatban csökkentek a hozamok, míg a gyümölcsstermelésben szerényen javultak a terméseredmények.

Zöldségtermesztés

A **zöldségfélék termőterülete** 2012-ben enyhén, 1,3 százalékkal nőtt, azonban a tavaszi fagykár és az aszály következtében a termés 7,6 százalékkal visszaesett. A fontosabb zöldségfélék közül mindössze a csemegekukorica és a sárgadinnye termésmennyisége emelkedett 1,6, illetve 33,3 százalékkal. Csemegekukoricából Magyarország és Franciaország tekinthető a két kiemelkedő termelőnek uniós szinten. Az Egyesült Államokat követően hazánk volt a legnagyobb exportőr az elmúlt években. A hazai termés nagy részét tartósítóiipari alapanyagként értékesítették a konzerv- és hűtőiparban, csak kisebb mennyiség került közvetlen fogyasztásra. Előbbi két növényvel ellentétben sajnos a paradicsom és a paprika termésmennyisége közel egyharmadával csökkent.

A fontosabb zöldségfélék terméseredményei

Megnevezés	Zöldségtermesztés				
	2008	2009	2010	2011	2012
Összes terület (ezer hektár)	88	83	68	76	77
Termésmennyiség (ezer tonna)	1 818	1 614	1 144	1 475	1 363
Ebből: csemegekukorica	537	422	303	427	434
paradicsom	206	193	134	163	109
paprika	148	149	110	118	79
fűszerpaprika	12	20	15	21	22
görögdinnye	224	220	141	203	183
sárgadinnye	14	12	9	9	12
vöröshagyma	67	61	41	58	57
uborka	55	52	38	36	34
fokhagyma	5	4	4	7	6
fejes saláta	8	8	8	8	8
fejes káposzta	79	76	57	81	65

Forrás: KSH

Gyümölcsstermesztés

A gyümölcs termőterülete a tavaszi fagyok miatt enyhén visszaesett, de a termésmennyiség így is közel 60 százalékkal haladta meg a 2011. évit. Ez elsősorban az almának köszönhető, amelynek termésmennyisége több mint kétszeresére nőtt (+122,2 százalék). A termés jelentős javulása többek között az alacsony bázisra vezethető vissza, hiszen a 2011. év nagyon gyenge terméseredményt hozott. Az alma mellett a 16,2 százalékos növekedésével a szilvatermés alakult még várakozáson felül, viszont a többi fontosabb gyümölcs termésmennyisége elmaradt a 2011. évitől. Ennek mértéke különösen nagy volt a kajszi (-56,0 százalék), és az őszibarack (-61,9 százalék) esetében.

A fontosabb gyümölcsfélék terméseredménye

Megnevezés	Gyümölcsstermelés				
	2008	2009	2010	2011	2012
Összes terület (ezer hektár)	99	96	93	91	91
Termőterület (ezer hektár)	85	84	83	82	81
Termésmennyiség (ezer tonna)	841	884	766	513	822
Ebből: alma	569	575	497	293	651
körte	22	32	24	17	15
meggy	68	79	52	62	53
szilva	56	52	71	37	43
kajszi	27	34	27	25	11
őszibarack	48	61	53	42	16

Forrás: KSH



Szőlőtermesztés

A szőlőültetvényekben is a téli és tavaszi fagyok, valamint az aszály okozott károkat. Kedvező viszont, hogy a történelmi borvidékek nagy részén a termés kevésbé károsodott. Az időjárási tényezők a Kunsági, a Csongrádi és a Hajós-bajai borvidéket sújtották a leginkább. A szőlő termőterülete 5,3 százalékkal, a termésmennyisége pedig 16 százalékkal csökkent 2012-ben.

A szőlő terméseredménye

Megnevezés	Szőlőtermelés				
	2008	2009	2010	2011	2012
Összes terület (ezer hektár)	83	82	80	81	82
Termőterület (ezer hektár)	76	76	74	76	72
Termésátlag (termőterületre, kg/hektár)	7 530	7 240	3 990	5 960	4 927
Termésmennyiség (ezer tonna)	571	550	295	450	356
Ebből: étkezési célra	17	22	12	15	13
Egyszer fejtett bortermés (millió liter)	345	334	176	282	..

Forrás: KSH

Állattenyésztés

A kérődző állatok állománynövekedése volt jellemző 2012-ben, amit elsősorban a kedvező piaci viszonyok váltottak ki. Az abrakfogyasztó állatok száma azonban tovább csökkent az emelkedő takarmányárak és a száraz időjárás nyomása alatt.

A mezőgazdasági szerkezetátalakítási programnak, és a vágómarha piaci árának emelkedése következtében **a szarvasmarhalétszám 753 ezer darabra növekedett 2012-ben**, ami 9 százalékos bővülés a 2011-es adatokhoz képest. A több évtizedre visszatekintő fogyatkozás 2011-ben állt meg, sőt, a 2012-es adatok arra utalnak, hogy az ágazat stabil növekedésnek indult. **A tehénállomány 336 ezerre nőtt, ami 3 százalékkal több, mint egy évvel korábban.** A tejhasznú tehenek száma stagnált, ugyanakkor a kedvező külpiaci folyamatoknak köszönhetően a húshasznú tehenek száma 7 százalékkal nőtt a 2011. decemberi állapothoz képest.

A sertésállomány az elmúlt évek tendenciáját követve tovább csökkent, 2012 decemberében 2,956 millió egyed telt ki, ami 2 százalékkal

kevesebb az előző évinél. 2012-ben az egyéni gazdaságokban 8 százalékkal kevesebb volt a sertések száma, mint egy évvel korábban, a társas gazdaságokban ugyanakkor stagnálás mutatkozott. A 198 ezres kocaállomány 6 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. A hazai termelésű vágósertések szűkülő kínálata miatt a vágóhidak import alapanyaggal egészítették ki a hazai kínálatot. A sertésállomány csökkenése miatt, valamint a vágóhidak növekvő serteshús-behozatala (import élő sertés helyett) következtében kevesebb sertést vágtak 2012-ben az előző évinél.

A sertéságazatot a növekvő takarmányárak és a hullámzó felvásárlási árak jellemezték. A vágósertés kilónkénti termelői ára 473,5 forint volt a tavalyi évben, amely több mint 17 százalékkal magasabb az előző évi árnál. A termékpálya további szakaszaiban kisebb mértékben, 8–11 százalékkal emelkedtek az árak. Pozitív fordulatot hozhat a következő években az, hogy 2012-ben a Kormány elfogadta a sertésstratégiát, megemelte az állatjóléti támogatásokat és kedvezőbb hitelkonstrukciókat biztosított a sertésstartók számára.

A baromfiállomány 8 százalékkal, 38,2 millió egyedre csökkent 2012-ben. Az ágazatot az emelkedő takarmányárakon túl jelentősen sújtotta a meleg nyár, amely gyakoribb elhullást eredményezett, de a meleg következtében lecsökkent a szaporaság és lassabb volt a súlygyarapodás is. A hivatalos statisztikák szerint a baromfiállomány adatai a 2012. december 1-jei állás szerint a következőképpen alakult: Az állomány 79 százalékát kitevő tyúkok száma 30 millióra csökkent, ami 2011-hez képest 8 százalékos visszaesést jelent, a tojóállomány viszont a 12,1 millió egyeddel 3 százalékos növekedést mutatott. A pulykaállomány visszaesett 7 százalékkal, míg az 1,1 milliós lúdállomány 9, a 4,2 milliós kacsállomány 4 százalékkal volt kevesebb az egy évvel korábbi adatokhoz viszonyítva. Ugyanakkor a baromfi összes fajára vonatkozik, hogy **az állományok egy adott hónapra meghatározott nagyságának a számszerűsítése, összehasonlítása nem mutatja az éves termelés alakulását.** Ha a tárgyév decemberében az előző év decemberéhez képest csökkent az állomány, az adott évre vonatkozóan még lehetett magasabb az éves vágóállat termelés. Ezeknek az állatoknak a hizlálása – a nagytestű haszonállatoktól eltérően – többszörös rotáció-



ban történik, ezért a piaci igényekhez a termelés viszonylag gyorsan alkalmazkodik és ennek megfelelően, akár évközben is, többször változik. A baromfiágazat termelési tendenciáit jól mutatják a táblázat számai, amelyből az is kiolvasható, hogy a visszaesések ellenére a vágóbaromfi mennyisége az elmúlt 5 év alatt fokozatosan növekedett.

A juhok száma 1,1 millió egyed volt, 66 ezerrel, azaz 6 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Ez azért is jelentett pozitív irányú változást, mert az ágazat állománya 2005 óta folyamatosan csökkent. A kedvező folyamat kibontakozásához a 2012-ben beindult kérődző szerkezetátalakítási program is hozzájárult, de segítséget jelentettek a különböző célokra – például őshonos juh- és kecskefajták megőrzésére – igénybe vehető támogatások is. A bárányértékesítésnél jellemző folyamatos kereslet és egyenletes piaci ár is kedveztek a juhtenyésztőknek 2012-ben. **A kecskeállomány 2012. december elején 88 ezer egyedre rúgott, ami 11 százalékkal több az előző évinél.**

A hazai lóállomány nagysága az elmúlt években folyamatosan gyarapodott. Az állományt 76 ezer volt 2012. december 1-én, az egy évvel korábbinál 3 ezerrel több. A lóállományon belül ugyanakkor a kancák száma ezerrel csökkent, mintegy 40 ezret tett ki. A lóhús-fogyasztás hazánkban nem jellemző. A kormányzat 2012-ben megalkotta a Nemzeti Lovas Programot, ami várhatóan új lendületet ad az ágazatnak. A lovakat

Magyarországon alapvetően génmegőrzési célokra, illetve szabadidős tevékenységekre (sport, hobbi, turizmus) tartják.

A teljes vágóállat-termelés 2004 után mérséklődött, 2009–2010-ben a csökkenés jelentősen felgyorsult. Ezután 2011–2012-ben a termelési szint enyhe növekedésnek indult. **A vágóállat-termelés tárgyévben 1,347 millió tonna volt, 14 ezer tonnával, 1,0 százalékkal több az előző évinél.** A vágóállat-termelésből a vágóbaromfi 52 százalékkal, a vágósertés 38 százalékkal, a vágómarha 6 százalékkal részesedett. A vágóbaromfi mennyisége az előző évihez képest 6 százalékkal nőtt.

Az **állati termékek** közül **tehéntejből 1,8 milliárd litert, az előző évinél 5,0 százalékkal többet állítottak elő, a tehéntej felvásárlása 6,9 százalékkal, a teljes nyerstej kivitele 12 százalékkal nőtt egy év alatt.** A decemberi tej és kettős hasznosítású tehenek száma 1 százalékkal, a tehénvágások száma 2 százalékkal nőtt, az éves tejhozam 3 százalékkal javult egy év alatt. A tehénállomány növekedésének lassulásához a tehénvágások kismértékű emelkedése is hozzájárult.

Tyúktojásból 2,4 milliárd darabot, 4 százalékkal kevesebbet termeltek a gazdaságok. Ennek egyik fő oka az lehetett, hogy 2012-től szigorodtak a tojóketrecekre vonatkozó Unió előírások, ami nagymértékű beruházást tett szükségessé. Azok a termelők, akik nem tudták átalakítani a ketreceket felhagytak a termeléssel.

Vágóállat- és állatitermék-termelés alakulása

Megnevezés	Mértékegység	2008	2009	2010	2011	2012*
Vágóállat összesen	ezer tonna	1 400	1 356	1 329	1 333	1 347
Ebből: vágómarha	ezer tonna	88	80	81	80	77
vágósertés	ezer tonna	620	570	553	544	517
vágójuh	ezer tonna	20	19	19	19	20
vágóbaromfi	ezer tonna	646	660	650	664	705
Áruhal	ezer tonna	20	20	19	20	19
Tehéntej	millió liter	1 792	1 712	1 641	1 667	1 751
Tyúktojás	millió darab	2 879	2 741	2 732	2 458	2 360
Gyapjú	tonna	4 535	4 483	4 070	3 820	3 820

* Előzetes adatok.

Forrás: KSH, AKI



Erdőgazdálkodás

Magyarországon az **erdőterület évről évre nő**, ezáltal az összes **favagyon is folyamatosan gyarapszik**. Hazánk élőfa készletének anyagi értéke óvatos becsléssel is meghaladja az 1000 milliárd forintot. A hazai **megújuló energiatermelésben** évek óta tartósan meghatározó szerepet játszik a fás biomassa. A zöldáram-termelésnek több mint felét, a fűtőszektorban felhasznált bioenergia több mint 60 százalékát a magyar erdőkből kikerült faanyag adja. Ezzel együtt a magyar erdők a Kiotói Jegyzőkönyv számára 2008 óta készített üvegházgáz-leltárak szerint minden évben összességében kb. 3000 Gg¹ CO₂-t kötnek meg (Gg: gigagramm, 1 Gg=1000 tonna).

Az összes erdőterület 62,7 százaléka **gazdasági rendeltetésű**, 36,2 százaléka **védelmi rendeltetésű**, és 1,1 százaléka **közjóléti** (egészségügyi-szociális, turisztikai, oktatási) célokat szolgáló erdő. Évek óta tovább növekszik a védelmi erdők aránya a gazdasági erdők arányával szemben.

Az ország erdőgazdálkodás alá vont területe 2054 ezer hektár, ami Magyarország összes földterületének több mint egyötöde, aminek 94 százalékán (1,9 millió hektár) faállomány található. A faállománnyal borított területet alapul véve **az ország erdősültsége 20,7 százalék**. **Hazánkban a szántó után az erdő a második legnagyobb területű művelési ág**. Az általános európai helyzet-től eltérően, nálunk az összes erdőterület nagyobb

részét **lombos fafajokból álló elegyes erdőtársulások** teszik ki. A lombos erdőállományok területaránya 88,8 százalék, a fenyőerdők visszaszorulóban vannak. Az őshonos főfafajú erdőállományok 57,3 százalékos részarányt képviselnek. Az idegenhonos erdőállományok közül az akácokat (24,0 százalék) és a nemes nyarasokat (6,4 százalék) kell megemlíteni.

Az állami erdőgazdálkodás jó szakmai színvonalon áll. A 22 állami erdőgazdaság zártkörűen működő részvénytársaság formájában már több évtizede biztosítja a kezelésükben lévő erdőterületek védelmi, közjóléti funkcióinak magas színvonalú ellátását.

A magán- és közösségi tulajdonú erdőkben folyó gazdálkodás színvonala rendkívül heterogén. A mintegy 37 ezer erdőgazdálkodó jellemzően kisüzemi területeken gazdálkodik (kb. 20 hektáros az átlagos üzemméret) jogosult szakszemélyzet közreműködésével. **A kisüzemi gazdálkodók alacsony érdekeltséggel és közepes szakmai színvonalon tevékenykednek**.

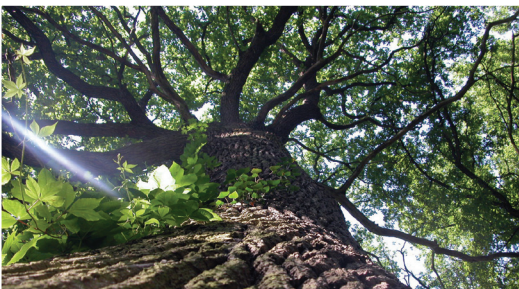
A **fakitermelés 2012-ben** is az ágazat legfontosabb bevételi forrása volt. Az erdőgazdálkodók közel 180 ezer hektár erdőterületen végeztek fahasználati tevékenységet, amelyről csaknem **7,6 millió köbméter fatömeget termeltek ki**. Ez a mennyiség megfelel a tartamos gazdálkodás feltételeinek.

Vadgazdálkodás és vadászat

Nagyvadállományunk létszáma és terítéke tovább növekedett, a hasznosítás meghaladta a 300 ezer darabot. A növekedési tendencia folytatódik, különösen a vaddisznók létszáma emelkedik aggasztó mértékben. Ennek okait szakértői vélekedések többek között az erdővel borított területek növekedésében és a nagyzüzemi mezőgazdasági

termelésben látják, ami kedvező életteret biztosít a vaddisznók számára. A helyzetet tovább rontja a vadászat, mint hobbi visszaszorulása, ezáltal a vadászok számának csökkenése is.

Az **apróvad állomány** helyzete jórészt változatlan, kedvezőtlen státusza állandósulni látszik. A 2010-es csapadékos esztendő a várakozásokkal



ellentétben nem vetette vissza több évre a mezei nyúl állományt, hasznosítása 100 ezer darab körül alakult. A fácán-hasznosítás főként a tenyésztett szárnyasvadra alapul, a lótt fácán szezononkénti mennyisége 300–400 ezer darab között ingadozik.



Nagyvadfajok teríték adatai

(lelövés és befogás, ezer darab)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Gímszarvas	36,2	39,3	41,1	48,2	48,8
Dámszarvas	9,7	10,5	10,8	11,7	12,0
Őz	86,1	89,8	88,6	94,3	95,9
Muflon	2,9	3,1	3,4	3,5	3,8
Vaddisznó	94,4	111,2	112,4	130,0	157,1
Összesen	229,0	254,0	256,0	288,0	318,0

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Apróvadfajok teríték adatai

(lelövés és befogás, ezer darab)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Mezei nyúl	132	138	92	134	112
Fácán	421	378	308	379	329

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Halászat

Tógazdaságaink és intenzív üzemek árulkibocsátása is alatta maradt a 2011. évi eredményeknek, és ugyanez történt a természetes vizeken folytatott halászat esetében is. **Magyarországon az étkezési hal termelése 2012-ben 21,8 ezer tonna volt, ami 3,7 százalékkal kevesebb az előző évihez képest.** Az egy főre jutó halfogyasztás 2012-ben 3,6 kg/fő volt.

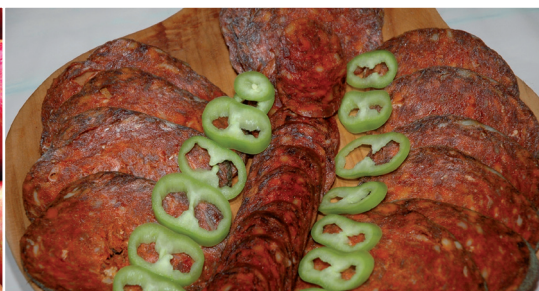
Az elmúlt években a 2011-es év kivételével az étkezési halak előállításában csökkenő tendencia mutatkozott. A tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek 2011-ben 21,1 ezer tonna halat termeltek, ebből **az étkezési hal mennyisége 15,5 ezer tonna**, mely az előző évhez képest 5,1 százalékos csökkenést jelent. Az étkezési ponty termelésében évek óta csökkenés tapasztalható, mely esetében a kiemelkedő 2011-es év után 2012. is csökkenést hozott. A megtermelt ragadozó halak közül a harcsa mennyisége emelkedett, a csuka és a süllő mennyisége azonban csökkent az előző évihez képest. A csuka lehalászása 38, a fogassüllő 13 százalékkal csökkent, a harcsa viszont 20 százalékkal nőtt.

A halászat fontosabb termelési adatai

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Tógazdaságok és intenzív üzemek					
Halastó-üzemelt terület (hektár)	24 248	23 967	23 639	24 364	26 083
Étkezési haltermelés (tonna)	15 687	14 825	14 244	16 348	15 512
Természetes vizek és víztározók					
Hasznosított terület (hektár)	139 515	140 647	140 402	140 989	141 237
Teljes zsákmány (tonna)	7 394	6 364	6 216	7 047	6 717
Ebből étkezési hal (tonna)	7 027	6 098	6 006	6 790	6 294
Összes étkezési hal (tonna)	22 714	20 923	20 250	22 654	21 806

Forrás: AKI és Országos Halászati Adattár

A tógazdaságok a hazai igényeket teljes mértékben kielégítik. Minden halfajból termelünk annyit, amennyire szükség van. Tógazdaságainkban változatlanul a **ponty** a meghatározó halfaj, amely **az étkezési haltermelés 76 százaléka adja**. A termelők a hazai piacokon általában élő pontyot, afrikai harcsát, busát, amurt és ragadozó fajokat értékesítenek. **Hallexportunk 2012-ben mennyiségben és értékben is nagymértékben növekedett.**



Az élelmiszeripar helyzete

Az élelmiszeripar teljesítménye az utóbbi két évben pozitív képet mutat, hiszen mind a termelés, mind az értékesítés jelentősen javult a gazdasági válság okozta visszaesést követően. Ez a kedvező folyamat elsősorban az export bővülésének volt köszönhető, azonban 2012-ben az előző évek tendenciáját megtörve a belföldi értékesítés is bővült.

Az élelmiszeripar főként a hazai kereslet kielégítésére termelt, az összes értékesítésnek a több mint 60 százaléka belföldre irányult. Ugyanakkor az exportértékesítés aránya az utóbbi években jelentősen nőtt. Ennek köszönhetően az összes értékesítés több mint egyharmadát adta az export 2012-ben.

Az élelmiszergyártás részesedése az ágazat termelési értékéből 85,7, az italgyártásé 13,4, míg a dohánytermékek gyártásáé mindössze 1,0 százalék volt 2012-ben. Ezek az arányok a 2011. évhez viszonyítva különösebben nem változtak.

Az élelmiszeripari termelés erősen koncentrált, hiszen az öt legnagyobb szakágazat adja a termelés közel felét. A három húsipari szakágazathoz kötődik az ágazat termelési értékének mintegy negyede. Emellett számottevő a zöldség-gyümölcsfeldolgozás, tartósítás, a tejfeldolgozás, a malomipari termékek, takarmányok és a pékáru, tésztafélék részesedése.

Kedvező jelenség, hogy az élelmiszeripari szakágazatok többségében nőtt a termelés és az értékesítés volumene. Kiemelkedő volt a jelentős súlyú húsfeldolgozás, tartósítás, a baromfihús feldolgozása, tartósítása, a növényi, állati olaj gyártása, a malomipari termékek, keményítő gyártása, a pékáru, tésztafélék gyártása, és a takarmánygyártás teljesítményének növekedése.

A termelés és értékesítés volumene 2012-ben mindössze három szakágazatban, a hús-, baromfihús készítmény gyártásában, a szőlőbor termelésében, és a desztillált szeszes ital gyártásában maradt el az egy évvel korábbtól.

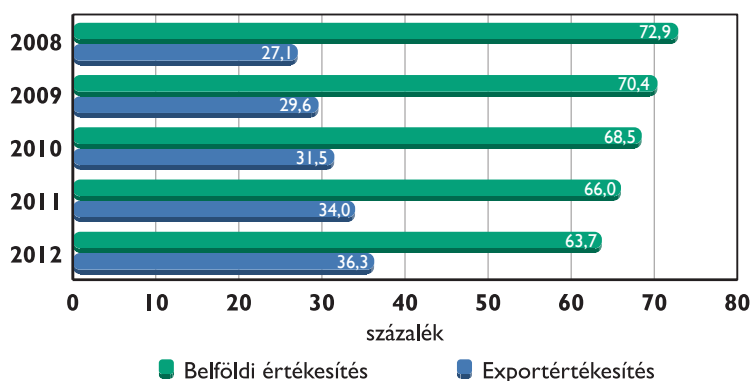
Élelmiszeripari termelés és értékesítés

(milliárd forint/százalék)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Termelési érték folyó áron	2 103,6	2 070,4	2 031,6	2 285	2 524,1
Termelési érték volumenváltozása	-6,7%	-2,0%	-0,7%	3,1%	4,4%
Belföldi értékesítés folyó áron	1 539,4	1 463,1	1 415,3	1 493,7	1 594,7
Belföldi értékesítés volumenváltozása	-8,3%	-4,6%	-2,2%	-2,5%	1,3%
Exportértékesítés folyó áron	571,0	614,5	649,9	769,8	907,9
Exportértékesítés volumenváltozása	-1,1%	4,8%	7,8%	6,7%	10,4%
Összes értékesítés folyó áron	2 110,4	2 077,6	2 065,3	2 263,5	2 502,6
Összes értékesítés volumenváltozása	-6,5%	-2,0%	0,7%	0,4%	4,5%

Forrás: KSH alapján

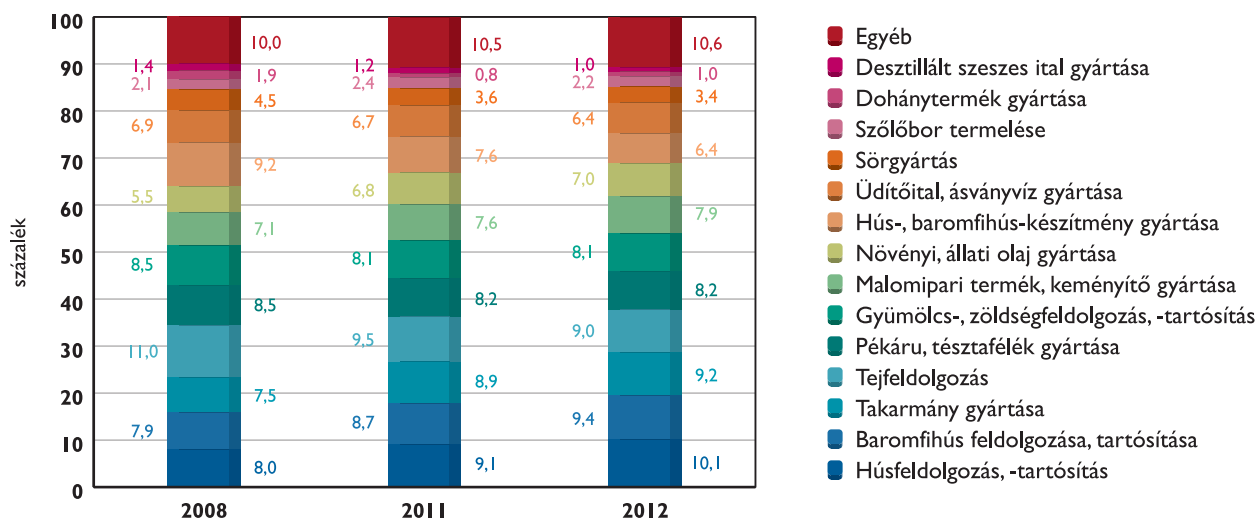
A belföldi és az exportértékesítés aránya az élelmiszeripar összes értékesítéséből



Forrás: KSH alapján



A fontosabb élelmiszeripari szakágzatok részesedése a termelési értékéből



Forrás: KSH alapján

Élelmiszeripar termelése és értékesítése 2012-ben, folyó áron

(milliárd forint/százalék)

Megnevezés	Ipari tevékenység belföldi árbevétele	Ipari tevékenység export árbevétele	Ipari tevékenység összes nettó árbevétele	Ipari tevékenység termelési értéke	Az export értékesítés aránya	Belföldi ipari értékesítés volumenindexe	Export ipari értékesítés volumenindexe	Összes ipari értékesítés volumenindexe	Ipari termelés volumenindexe
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	1 594,7	907,9	2 502,6	2 524,1	36,3	101,3	110,4	104,5	104,4
Élelmiszergyártás	1 313,1	831,0	2 144,0	2 162,0	38,8	102,0	110,2	105,0	105,0
Húsfeldolgozás, tartósítás	157,6	95,2	252,8	254,2	37,7	116,0	98,8	108,9	110,0
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	138,4	94,8	233,1	237,5	40,7	104,4	115,9	108,8	110,6
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	118,5	44,8	163,3	162,1	27,4	89,8	78,0	86,2	85,7
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	73,4	124,5	197,9	205,6	62,9	105,0	107,3	106,4	104,3
Növényi, állati olaj gyártása	69,1	102,9	172,0	175,8	59,8	89,4	122,3	106,6	109,1
Tejfeldolgozás	191,3	35,5	226,8	227,6	15,7	101,8	102,7	101,9	102,1
Malomipari termék, keményítő gyártása	120,4	77,7	198,1	199,5	39,2	101,6	121,0	108,4	108,7
Pékáru, tésztafélék gyártása	173,8	32,6	206,4	207,3	15,8	104,9	116,1	106,5	107,1
Egyéb élelmiszer gyártása	121,5	139,7	261,3	259,1	53,5	96,7	121,5	108,5	104,8
Takarmány gyártása	148,9	83,3	232,2	232,9	35,9	105,4	108,7	106,5	107,2
Italgyártás	273,1	61,0	334,1	337,0	18,3	98,2	103,3	99,1	99,2
Desztillált szeszes ital gyártása	22,0	2,2	24,3	24,4	9,1	87,2	60,4	83,7	85,9
Szőlőbor termelése	38,5	14,3	52,7	55,2	27,1	98,2	76,7	91,2	93,6
Sörgyártás	82,6	3,5	86,1	86,3	4,1	102,6	78,0	101,3	102,0
Üdítőital, ásványvíz gyártása	128,0	33,2	161,2	161,7	20,6	98,1	111,5	100,5	100,2
Dohánytermék gyártása	8,5	15,9	24,5	25,2	64,9	102,2	176,6	140,8	135,1

Forrás: KSH



Az agrár-külkereskedelem helyzete

Agrár-külkereskedelmi kapcsolataink 2012-ben is bővültek. Míg 2011-ben 156, 2012-ben 160 országgal volt már agrár-külkereskedelmi kapcsolatunk, és a forgalom értéke is az előző évi 77 helyett, 84 ország esetében haladta meg az 1 millió eurót. Legfontosabb kereskedelmi partnereink köre nem változott 2011-hez képest. Németország, Szlovákia, Románia, Ausztria, Hollandia, Olaszország, Lengyelország, Csehország és Franciaország részesedése a magyar agrár-külkereskedelmi forgalomból megközelítette a 75 százalékot.

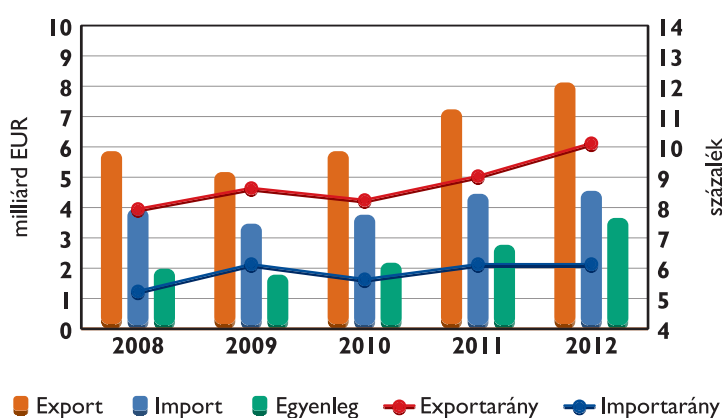
Az agrár-külkereskedelmi forgalmunk döntő részét 2012-ben is az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk. Az unió az exportértékből 84 százalékkal, az importértékből 91 százalékkal részesedett. Az Európai Unió országaiba irányuló kivitel értéke a teljes agrárexportnál kicsit erősebben, 13,3 százalékkal bővült, míg az import valamelyest elmaradt (-0,5 százalék) a 2011. évi értéktől. Az egyenleg 2722 millió eurós értéke 818 millió euróval volt magasabb, mint egy évvel korábban. Az unió régi tagországaiba irányuló agrártermékek exportértéke 20,5 százalékkal emelkedett, míg importértéke 3 százalékkal csökkent. Az új tagországok esetében az agrárexport értéke 5 százalékkal, az importé 4 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit.

Az unió kívüli országokba irányuló exportunk értéke 8 százalék, az innen érkező mezőgazdasági és élelmiszeripari áruk értéke 13 százalékkal nőtt, az egyenleg 889 millió eurós értéke 5 százalékkal volt több mint 2011-ben.

2012-ben a mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek külkereskedelmi forgalmának értéke és egyenlege jelentősen meghaladta a korábban rekordnak tartott 2011. évi értéket, ezzel az agrár-külkereskedelem makrogazdasági jelentősége tovább erősödött. A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek kivitele 8,1 milliárd eurót, behozatala 4,5 milliárd eurót tett ki. A kivitel értéke 12,4 százalékkal nőtt, míg a behozatal értéke épp csak meghaladta az egy évvel korábbi szintet (+0,6 százalék). Ennek eredményeképpen az agrár-külkereskedelmi forgalom 2012-ben 3,6 milliárd euró aktívumot eredményezett, amely 31 százalékkal, 0,9 milliárd euróval több, mint 2011-ben volt.

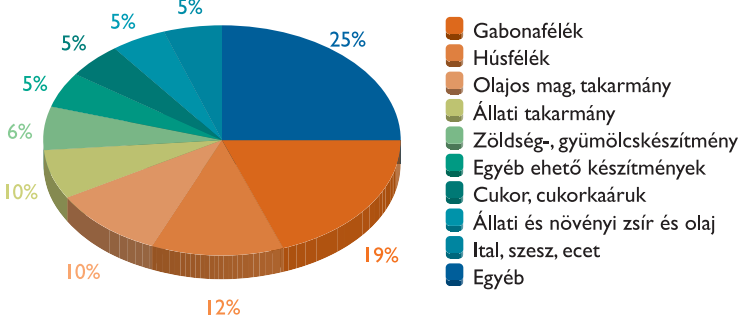
A magyar agrárexport árucsoportok szerinti szerkezete koncentrált, az 5 legnagyobb értékű árucsoport – a gabonafélék, a húsfélék, az olajos magvak, az állati takarmányok és a zöldség-gyümölcs készítmények – részesedése a teljes agrár-exportból 2012-ben 54,8 százalék volt. A koncentráció mértéke 2011-hez viszonyítva enyhén nőtt, azonban az elmúlt öt évet vizsgálva csökkenő tendencia figyelhető meg.

Az agrár-külkereskedelem alakulása 2008–2012 között



Forrás: KSH

A legfontosabb exportcikkek részesedése az agrárexportból 2012-ben



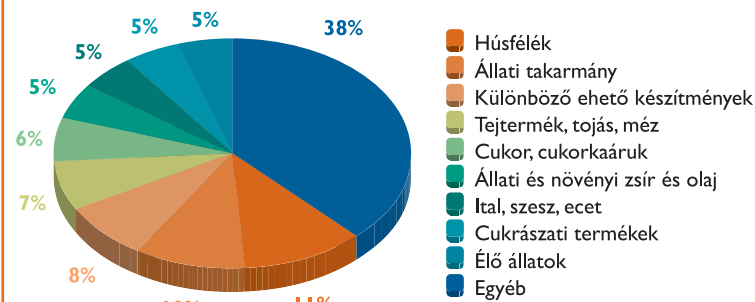
Forrás: KSH



Az öt legnagyobb árucsoport részesedése 2011-ben 53,9 százalék, 2008-ban 58,2 százalék volt.

Az importunk kevésbé koncentrált. **Az 5 legnagyobb importértékű árucsoport** – a húsfélék, az állati takarmányok, a különböző ehető készítmények, a tejtermékek, a tojás, a méz, valamint a cukor, cukorkaárak **aránya a teljes agrárimportból 43 százalékot tett ki 2012-ben.** Az elmúlt öt évben az import koncentrációja nem változott jelentősen, 42–43 százalék között alakult.

A legfontosabb importcikkek részesedése az agrárimportból 2012-ben



Forrás: KSH

Támogatások – a KAP szabályozás hazai végrehajtása

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások eredeti előirányzata 2012-ben 627,2 milliárd forint volt, év végéig összesen **648,9 milliárd forint** támogatás kifizetésére került sor. Az uniós finanszírozás aránya folyamatosan nőtt az elmúlt években, míg a nemzeti költségvetésből fedezett támogatások aránya csökkenő tendenciát mutat. A támogatások 21 százaléka származott nemzeti forrásból, 79 százalékát uniós források (Európai Mezőgazdasági Garanciaalap – EMGA, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap – EMVA, Európai Halászati Alap – EHA) biztosították.

Nemzeti támogatás céljára 2012-ben **71,1 milliárd forint került felhasználásra.** A nemzeti támogatások a Bizottság által engedélyezett támogatási jogcímenek (mezőgazdasági és általános de minimis, csoportmentességi, egyéb átmeneti jellegű) kerültek kifizetésre.

Az Európai Unió és a nemzeti költségvetés közös finanszírozásában megvalósuló programok intézkedéseire 2012-ben **244,7 milliárd forint** került felhasználásra, melynek jelentős része,

Közvetlen támogatások 2012. évi kifizetése

Megnevezés	Támogatás összege (millió forint)
Területalapú támogatás	285 782,8
Szárított takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	137,0
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	12 149,0
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs támogatás	1 344,8
Feldolgozóipari célú málna- és földieper-támogatás	5,8
Egyedi és különleges tejtámogatás	12 739,0
Zöldség-gyümölcs és dohány szerkezetátalakítás	9 104,6
Összesen:	321 263,0

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

88,8 százaléka a Darányi Ignác Terv (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program) intézkedéseinek céljait szolgálta.

Az Unió által közvetlenül, az Európai Garanciaalpból (EMGA) finanszírozott agrártámogatások túlnyomó részét a területalapú és egyéb közvetlen



kifizetések adták, kisebb részét képezték a piaci támogatások. Az összesen **333,1 milliárd forint** teljesítésből, 321,3 milliárd forint volt a közvetlen kifizetések, és 11,9 milliárd forint a piaci és intervenció támogatások összege.

Az **egységes területalapú támogatás (SAPS)** kifizetési rendjében 2012-ben is az egyenlethez közelebbi ütemű folyósításra való áttérés érvényesült. A jogcímen **285,8 milliárd forint** kifizetés tör-

tént, amely összeg magába foglalja a 2011. évről áthúzódó kifizetéseket és az előző évek elmaradt kifizetéseit, de nem tartalmazza a 2012. évi SAPS támogatások 2013. évre áthúzódó részét. A területalapú támogatáshoz kapcsolódó **elkülönített és különleges támogatásokra** az Európai Unió **35,5 milliárd forint** forrást biztosított. Az elkülönített támogatások összege 13,6 milliárd forint volt, a különleges támogatásoké 21,84 milliárd forint.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az előirányzat neve	2012. évi tényleges kifizetés		
	Nemzeti	EU	Összesen
Nemzeti támogatások	71 074,9	..	71 074,9
Állattenyésztési feladatok	906,2	..	906,2
Erdőfelújítás	163,7	..	163,7
Erdőtelepítés, erdőszerkezet-átalakítás, fásítás	354,6	..	354,6
Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása	8,7	..	8,7
Fejlesztési típusú támogatások	61,6	..	61,6
Folyó kiadások és jövedelem-támogatások	58 357,1	..	58 357,1
Nemzeti agrár-kárenyhítés	4 224,3	..	4 224,3
Erdei kisvasutak üzemeltetési támogatása	0,0	..	0,0
Állat- és növénykártalanítás	1 461,5	..	1 461,5
Árfolyamkockázat és EU által nem térített kiadások	5 537,2	..	5 537,2
EU társfinanszírozással működő támogatások	65 089,3	179 576,1	244 665,4
Méhészeti Nemzeti Program	568,2	568,2	1 136,4
Igyál tejet program	1 432,4	403,3	1 835,7
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	2 148,4	4 594,7	6 743,1
Egyes állatbetegségek megelőzésének és felszámolásának támogatása	513,7	1 237,2	1 750,9
Uniói programok ÁFA fedezete	2 385,7	..	2 385,7
Iskolagyümölcs program	424,4	944,5	1 368,9
Nemzeti Diverzifikációs Program	2 362,5	6 086,2	8 448,7
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	54 073,6	163 280,2	217 353,8
Halászati Operatív Program	841,6	2 461,8	3 303,4
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	298,9	..	298,9
SAPARD intézkedések	39,9	..	39,9
Az EU által közvetlenül folyósított támogatások	0,0	333 126,2	333 126,2
Piaci intézkedések külpiac	..	375,2	375,2
Piaci intézkedések belpiac	..	8 408,0	8 408,0
Piaci intézkedések intervenció	..	3 082,1	3 082,1
Egységes területalapú támogatások (SAPS)	..	285 782,8	285 782,8
SAPS-ból egyéb közvetlen támogatások (különleges tej, kérődző szerkezetátalakítási támogatás)	..	35 478,1	35 478,1
Mindösszesen	136 164,2	512 702,3	648 866,5

Forrás: Vidékfejlesztési Minisztérium, Agrárközgazdasági Főosztály



Vidékfejlesztési Minisztérium

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11. • Telefon: 00-36-1-795-2000 • Fax: 00-36-1-795-0200

www.kormany.hu

Készült a minisztérium szakmai főosztályainak tájékoztató anyagai, a Központi Statisztikai Hivatal, valamint az Agrárgazdasági Kutató Intézet statisztikai adatainak felhasználásával

Előkészítés

Agrárgazdasági Kutató Intézet

1093 Budapest, Zsil utca 3–5. • Telefon: 00-36-1-217-1011 • Fax: 00-36-1-217-7037

www.aki.gov.hu

Nyomda

OSG KeyComm Kft.

1044 Budapest, Íves út 8. • Telefon: 00-36-1-435-1400

www.osg.hu

ISSN 1219-3852

